

Fólkaskúlin sum minnisvarði

Oddagrein

KJAKIÐ UM NÝGGJU fólkaskúlalógina er líkasum fallið til jarðar, nú uppskotið er lagt fram til landsins kosnu menn og konur at taka støðu til. Ætlanin er, at uppskotið skal setast í gildi longu 1. august komandi.

EINGIN IVI SKAL vera um, at okkum torvar nýggja fólkaskúlalóg, og vit ivast ikki í, at ráðleggingarnevndin hevur gjørt sitt ítarsta fyrri at gera eitt so gott uppskot, sum til ber.

MEN ALMENNA viðgerðin hevur ikki verið nóg góð. Vit sum fjølmiðil kunnu sjálvandi taka í egnan barm og siga, at vit kunnu gjørt meira við at lýsa málið. Men vit skulu samstundis gera greitt, at tað ikki er okkara lutur at skipa fyrri viðgerð av lógaruppskotum. Eitt so týðningarmikið uppskot, sum ein nýggj fólkaskúlalóg, rører hvørt mansbarn í Føroyum - tí eiga myndugleikarnir at tryggja, at allir landsins borgarar fáa innlit í málið.

EIN SNOTULIGUR bóklíngur er prentaður. Men sum vit frætta, so hava ikki ein gang allir lærarar fingið eintak av uppskotinum. Tíans heldur allir skúlanevndarlimir, og lítið hevur verið frammi í fjølmiðlum.

Men vit kunnu sjálvandi seta okkara álit á, at okkara kosnu menn og konur, sum saman við uppskotinum um nýggja fólkaskúlalóg fingið út við 100 onnur lógaruppskot at taka støðu til - fara at lesa tær 253 síðurnar, sum uppskotið um fólkaskúlalógina telur. Og tey skulu lesa og hugsa skjótt, tí um einar tveir mánaðir er tingsetan av, og øll hesi út við 100 málini avgreidd!

Okkara ráð til Eilíf Samuelsen eru greið. Ger sum m. a. Tórshavnar Skúlaráð mælir til: Biðja við hesum. Lat fólk seta seg inn í lógaruppskotið. Lat fólk sleppa at viðgera lógaruppskotið - og lata tað sodna!

Vit vita, at landsstýrismaðurin er treiskur. Hann er skúlamaður og hevur stórt innlit í skúlaviðurskiptini í Føroyum: Hann hevur verið lærari alla sína tíð, hann hevur verið formaður í lærarafelagnum í eini 12 ár, og hann hevur fyrr verið landsstýrismaður í skúlamálum.

Men størri týðning hevur tað fyrri komandi ættarliðið, at vit fáa eina væl umhugsaða fólkaskúlalóg - eina lóg, ið hevur fingið fólksins viðgerð, heldur enn at byggja varða - sum minni um skúlamannin og politikkaran Eilíf Samuelsen

Sosialurin

Tann deiliga Havn

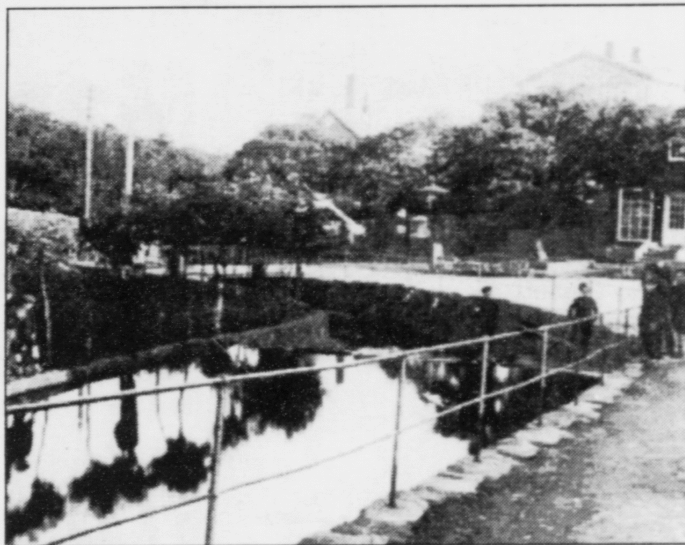
Borgmeisterin og býararkitekturin í Havn hava framsett ætlan um endurnýggjan av miðbýarinnar gamla hugnaliga umhvørvi, sum vit ið komin eru nakað til árs, kunnu minnast tað við mylluhyli, springvatni, silunum og teimum vøkru runnunum, ið hingu niður frá amtmansgarðinum, áðrenn áin var lögð undir heilt í 1950. Tankin er at lata áina uppافتur fyrri at skapa meira hugnað og lív í aftur miðbýin, sum er við at doyggja út - sigst.

Til samanbering hava teir upplýst um tiltak í Árhús, har partur av áini er uppافتurlatin og gongugøta við kafeteriumhvørvi, har fólk kunnu sóla sær, hevur skapt hugnað og trivnað. Eftir sama leisti hugsa teir sær endurreisn av Váglinum og Aarvegnum sum í gomlum døgum, men áðrenn, at teimum nýtist at vita meining borgaranna - fyrri ella ímóti - áðrenn meira ítróttligt verður gjørt frá teirra síðu.

Haldi allir havnarborgarar og fýroyingar flestir eru nøgdir við friðkanartilskotini í Tinganesi, Havnargøtu, Húsabrugv, Gongugøtu, Vágbotni við Nólsoyar Páll, Grasagarði, umlegging av ferðsluni og skapan av hart tiltrondum parkeringsplássum, so planurin at gera býin til eina deiliga Havn er partvis eydnaður, ið hvussu so er, hann er blivin meira turistvinarligur, tí minnast má til, at Havnin ikki einans er fyrri havnarfólk, men sum hovuðstaður og ferðslumiðdepil landsins líka so nógv fyrri allar fýroyingar umframt teir útlendsku turistarnar.

Fremsta uppgávan hjá eini og hvørjari býarleiðslu er sum kunnugt at skapa fortreytir, ið gagna fólkinum, men spurningurin er hvørjir fyrimunir ella vansar eru við tilfari umlegging? Eftir mínum tykki eru fleiri umstøður, ið tala frá at gera nakað tilfitt - verri ferðsluviðurskipti, færri gongubreytir, færri parkeringspláss, ringi deymurin av áini, veldugi kostnaðurin og arbeiddarógv langa tíð framuttan at bota um hjá teimum, ið virka skulu í miðbýnum.

Um ferðsluna er at siga, at við krigsbyrjan apríl 1940, var talið á akførum (person-, lastbilum, bussum, motorsykklum) í øllum Føroyum 92 herav 31 í Havn. Við krígsslok mai 1945 vóru tölgin ávíkavist 291 og 120. Í apríl 1950 ávíkavist 573 og 207. Síðani er sum kunnugt eksplosivur vøkstur farin fram, soleiðis at 1. jan. 1996 vóru tölgin ávíkavist 15.504 og

Skal áin opnast við gongubreyt báðu megin, verður einans pláss fyrri koyribreyt omaneftir, samstundis sum parkeringsteigarir mugu hvørva. Hvat skal man so gera við núverandi niðankoyrandi ferðslu? skrivar Sigurd Simonsen

5.906 og eitt ár seinni 1. jan. 1997 ávíkavist 16.170 í øllum landinum og 6.166 í Havn. Ímynda vit okkum, at øll akfør hovrandi til Havnina vóru sett í eina røð við 1 metra frástøðu millum hvørt, víldi røðin rokkið 35 km ella sum av Farstøðni norð til Hvalvíkar! Tá fólkatalið í Føroyum nú er 43.870 og í Havnar kommunu 15.600, svarar tað til ávíkavist 2,7 pers. til hvørt akfar í Føroyum og 2,5 pers. til hvørt í Havn og tá eru knallertar ikki íroknaðir. Hugsast má eisini um tæ 1.580 akførin í Streymoyinni uttanfyrri Havnina og tæ 3.652 á Eysturoynni 1. jan. 1997, sum av og á ella tá okkurt serligt er á vísi streyma til Havnar, tá óksti ferðslan og parkeringstrupulleikarnir samsvarandi.

Býarvøkstur, plástrøt, tøvandi parkering og at fýroyingar frá at brúka beinini eru vorðin eitt koyrandi fólk er orsøkin til, at stórri handlar og stovnar eru fluttir út um gamla býin við friari parkering og úrslitið er, at áður ríka handilslívið í miðbýnum er meir ella minni stagnað, sum ikki er eindomi fyrri Havnina, men vælsaktans fyrri allar størri býir.

Fyrsta lokið yvir Havnará frá Eystaruvág og niðan til Bringsnagøtu bleiv vistnokk lagt í 1926 helst fyrri at betra um sambandið av ferðslu millum eystur- og vesturbýin. Og so aftur í 1950, tá tiltika breiðkanin fór fram frá Bringsnagøtu niðan móti Tinghúsvøllinum. Áhugavert kundi tí verið at kent grundgevingarnar

hjá tásitandi Býráð at leggja áina undir heilt, men antakliga hevur tann tá ókta ferðslan 207 akfør og dálkaða áin verið hovuðsgrundirnar.

Vit, sum fáast við útferðir frá teimum stóru ferðamannaskipinum, plaga altíð at lata bussarnar á heimferðini koyra gjøgnum Miðbýin- Tórsgøtu-Vágbotn- Mylnugøtu- Aarvegin- Havnargøtu og seta fólk av, ið vilja til handils. Skal áin opnast við gongubreyt báðu megin, verður einans pláss fyrri einvegis koyribreyt omaneftir, samstundis sum parkeringsteigarir mugu hvørva. Hvat skal man so gera við núverandi niðankoyrandi ferðslu?

So er tað áin. Mynd finnst av gamla kommunuskúlanum, har konufólk standa og tváa klæðið niðanfyrri træbrúnna. Tá skúlin var bygður í 1896 var hann ovasta húsið vestanfyrri áina, og myndin má vera tikin um ár 1900, tí mamma mín, sum tá tænti í skúlanum hjá Elsu Petersen mostur hennara, og mannin Petersen yvirlærara, er ein av teimum. Man kemur at hugsa um sangin „Áarbylga klára teskar, suffar, tiger ei“, men munur er tá og nú. Allar keldurnar undan Húsareyni góvu áini rættiliga javna meðalvatnð og nú keldurnar eru brúktar til drekkivatn, er einasta vatnið í skerpingi kloakkvatn og vatn brúkt til bilavask. Vit síggja tað úti við Skansan - sjögurin er tann bera olja. Sama skilið er uppi á Hoyvíkin, har olja úr Hoydalsá allá tíðina flýtur um vikina.

Áðrenn tunnelin bleiv lögð frá Aarvegnum og út eystanfyrri Havnar Skansa, rann vatnið út á Eystaruvág, og eg kann minnst, hvussu har luktadi serliga í skerpingi um summarið. Nú hevði eg mitt arbeidsplass á Ferðamannastovuni í 29 ár, so eg skuldi kent víður-skiftini har niðri og má siga, at avgerðin at beina áina tann vegin var skilagóð. Fráð er at síggja reint rennandi vatn og fossar, líkasum Sundsá og Týggjará á Kaldbaksfirði, latið okkum endaliga varðveita tær til prýðis og gleði, men latið Havnará liggja, sum hon liggur.

Eitt hugskot at friðka enn meira um Miðbýin kundi verið at gjørt nokur smá springvatn eystan fyrri Sparikassan oman móti Tinghúsvøllinum. Ánað hugskot er inni í Grasagarði at gera ein kunstigin áarløk við reinum vatni, smáum fossum og hyljum við silum í eins og teir gera í Japan og Kina, soleiðis at sama vatnið bleiv pumpað niðanfyrri fyrri at spara um drekkivatnið.

Slík tiltøk hovuð skapt hugna og lív til gleði fyrri havnarborgarar og onnur við.

Hoyvík,
á Grakarismessu 1997
Sigurd Simonsen